

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/78/2023
Identifikačné číslo spisu:	5118210567
Dátum vydania rozhodnutia:	30.10.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Holíč
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:5118210567.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ K. Y. S., narodeného XX. R. XXXX, F., T. XXXXX/XX, 2/ Y. V. C., narodenej XX. E. XXXX, V., B., XXX, E. H., T.-Z., Q. XSX, oboch zastúpených advokátskou kanceláriou N-advokát, s. r. o., Bratislava, Lovinského 4408/22, IČO: 51 098 636, proti žalovanému Y. T. T., narodenému XX. R. XXXX, T. XXX, o určenie, že vec patrí do dedičstva, vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 4C/53/2018, o dovolaní žalobcov 1/, 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 23. novembra 2022 sp. zn. 9Co/93/2022, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Žiline z 23. novembra 2022 sp. zn. 9Co/93/2022 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žilina (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 19. mája 2022 č. k. 4C/53/2018-235 zamietol žalobu, ktorou sa žalobcovia (pôvodne aj žalobkyňa T. E. S.) domáhali určenia, že pozemok parcelné č. XXX/X o výmere 512 m² - záhrada kat. úz. V, obec V, okres F., zapísaný na LV č. XXXX, patrí do dedičstva po neb. T. Š. S., nar. XX. S. XXXX, naposledy bytom F., I. XXXX/XX, ktorý zomrel X. S. XXXX. O trovách konania rozhodol tak, že žalovanému priznal voči žalobcom 1/ a 2/ nárok na ich náhradu rozsahu 100 %.

1.1. Žalobcovia sa predmetného určenia domáhali na tom skutkovom základe, že sporný pozemok patril už od „nepamäti“ rodine J./S.. Pôvodná pozemno-knižná parcela č. XXXX zapísaná v pozemkovej knihe pre obec V. v protokole 574 bola zapísaná podľa „dřžavy“ v ôsmych pozemno-knižných vložkách, a to XXX, XXXX, XXXX, XXXX, XXXX, XXX, XXXX a XXX4. Identická je s parcelou evidencie nehnuteľností č. XXXX o výmere 763 m² a jej súčasťou je aj označená parcela XXX/X o výmere 512 m². Celú parcelu PKN č. XXXX postupne od roku 1906 do roku 1938 nadobudli kúpnyimi zmluvami starý otec poručiťľa Y. J., jeho manželka Y. J. a matka poručiťľa E. S., rod. J.. Matka poručiťľa celý svoj život dobromyseľne výlučne držala a užívala celú parcelu PKN č. XXXX ako svoju vlastnú. V roku 1967 zistila, že posledné, ešte v roku 1938 realizované prevody spoluvlastníckych podielov, nie sú zapísané v pozemkovej knihe, preto všetci bývalí dotknutí spoluvlastníci na spoločnom stretnutí potvrdili, že výlučným vlastníkom parcely PKN č. XXXX je iba matka poručiťľa - 12. septembra 1967

o tom vydali vyhlásenie. Poručiteľ sa tak mal stať výlučným vlastníkom na základe dedičského rozhodnutia po svojej matke. Poručiteľ nerušene držal pozemok ako vlastný najneskôr do roku 2008, kedy tento bol neoprávnene ohradený a ako vlastník bol uvedený žalovaný, resp. jeho právny predchodca.

1.2. Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie právne posúdil podľa § 132a, § 133, § 134, § 872 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „OZ“), resp. § 137 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“). Dospel k záveru, že bol preukázaný naliehavý právny záujem žalobcov na požadovanom určení a rozhodnutie tamajšieho súdu sp. zn. 6C/160/2008 nie je prekážkou res iudicata vo vzťahu k prejednávanej veci. Žalobu zamietol z dôvodu, že žalobcovia neunesli dôkazné bremeno na preukázanie skutočností, ktoré sú im na prospech. V tomto prípade žalobcovia mali preukázať, že v čase smrti bola označená osoba vlastníkom veci, resp. skutočností, z akých vlastníctvo vyvodzujú. Žalobcovia nepreukázali, že sporné pozemky nadobudli do výlučného vlastníctva právni predchodcovia poručiteľa tak Y. J. a Y. J., rod. R., ani E. S., od ktorej mal poručiteľ predmetné pozemky zdediť.

1.3. Súd prvej inštancie sa tiež zaoberal, či predmetné pozemky nebolo možné vydržať, keď žalobcovia tvrdili, že právni predchodcovia poručiteľa nehnuteľnosť užívali už od roku 1908. V tomto prípade dospel k záveru, že predložené dôkazy nepreukazujú dobromyseľnosť predchodcov poručiteľa Š. S. predovšetkým E. S. o tom, že by im sporný pozemok vlastnícky patril v celosti. Súdu nebola preukázaná existencia nadobúdacích titulov, na základe ktorých nadobudli vlastníctvo k PKN parcele č. XXXX, ktorého súčasťou je aj dnešná parcela CKN č. XXX/X, v celku. Uvedený záver preukazuje aj žalobcami tvrdená skutočnosť, že v roku 1967 zistila E. S., rod. J., že uvedená nehnuteľnosť jej nepatrí v celosti, iba v spoluvlastníckych podieloch. Pokiaľ aj v roku 1967 došlo k dohode s inými osobami, na základe ktorej mala E. S. vstúpiť do výlučného užívania parcely, takáto dohoda tiež musela byť predmetom registrácie štátnym notárstvom. Takáto dohoda ani nemohla viesť k vydržaniu vlastníckeho práva k parcele PKN XXXX vzhľadom na konštantnú judikatúru súdov o nedostatku jedného zo základných predpokladov vydržania - dobrej viery. Len subjektívne presvedčenie držiteľa, že je v dobrej viere nestačí; dobrá viera nespočíva ani v tom, že sa fyzicky o pozemok niekto stará, tento obrába, resp. platí dane, avšak tieto skutočnosti samé o sebe nemôžu založiť dobrú vieru v existenciu vlastníctva k pozemku.

1.4. O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP.

2. Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcov 1/ a 2/ rozsudkom z 23. novembra 2022 sp. zn. 9Co/93/2022 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanému priznal voči žalobcom 1/, 2/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu.

2.1. Odvolací súd nepovažoval odvolanie žalobcov za dôvodné. Keďže právna predchodkyňa poručiteľa, E. S., nenadobudla celú nehnuteľnosť, ku ktorej sa prejednávalo vlastníctvo v konaní dedením, ale len jednotlivé podiely, súd sa prejudiciálne zaoberal tým, či v čase jej smrti bola vlastníčkou celej nehnuteľnosti. Dospel k záveru, že tomu jednotlivé tvrdenia a predložené dôkazy žalobcov nenasvedčujú. Následne správne dospel k záveru, že vlastníkom na základe dedenia sa nemohol stať ani právny predchodca žalobcov, pričom tiež súd skúmal, či sa vlastníkom nemohol stať na základe iných skutočností. Ak na základe vykonaného dokazovania súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalobcovia nepreukázali existenciu dôvodov, pri ktorých by mohol byť vyslovený záver, že v čase svojej smrti bol ich právny predchodca Š. S. výlučným vlastníkom označenej parcely, neostávalo mu iné, než žalobu zamietnuť. S takýmito závermi sa odvolací súd v celom rozsahu stotožnil. Podľa názoru odvolacieho súdu záver, že nenadobudol vlastnícke právo k označenej parcele v celku dedením po svojej matke, a teda nemohol byť výlučným vlastníkom ani v čase svojej smrti, je správny. Skutočností, ktoré by viedli k inému záveru, žalobcovia v konaní nepreukázali.

2.2. O trovách odvolacieho konania rozhodol súd podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu v celom jeho rozsahu podali žalobcovia (ďalej aj „dovolatelia“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovali z ust. § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a), b) a c) CSP. Navrhli, aby dovolací súd napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

3.1. Porušenie práva na spravodlivý proces a prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP vymedzili žalobcovia tvrdením, že rozhodnutie odvolacieho súdu nie je dostatočne odôvodnené, lebo v ňom absentuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie odvolacieho súdu a odvolací súd sa nevysporiadal s podstatnou odvolacou argumentáciou žalobcov. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu je objektívne nezrozumiteľné. Žalobcovia ďalej namietali, že odvolací súd bez zopakovania alebo doplnenia dokazovania dospel k novým (nesprávnym) skutkovým zisteniam ohľadom okolností vstupu do držby pozemku, hoci súd prvej inštancie sa touto otázkou vôbec nezaoberal. Rozhodnutie odvolacieho súdu je podľa žalobcov prekvapivé.

3.2. Prípustnosť dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP dovolatelia odôvodnili nesprávnym právnym posúdením. Odvolací súd sa mal pri posúdení otázky dobromyseľnosti odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu vyjadrenej napríklad v uznesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 23. júna 2016 sp. zn. 4Cdo/150/2014. Podľa dovolateľov je neprípustné a predčasné, aby súd držiteľa považoval za neoprávneného len na základe toho, že sa chopil držby v dôsledku neospravedlniteľného právneho omylu, bez toho aby súčasne skúmal prítomnosť (ne)ospravedlniteľného skutkového omylu. Rozhodnutie odvolacieho súdu podľa žalobcov záviselo aj od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu dosiaľ nebola vyriešená. Namietali, že je neprípustné, aby súd kládol neprimerané požiadavky na právne a historické znalosti dedičov, keď predpokladá, že musia poznať celý právny a skutkový stav vyplývajúci z príslušnej pozemkovej knihy. Oprávneným držiteľom je aj taký, ktorý sa omylom chopil držby celej nehnuteľnosti, ktorej nadobudnutie v celosti mu bolo potvrdené rozhodnutím o dedičstve, a to aj vtedy ak táto nehnuteľnosť bola súčasne zapísaná v majetkovej podstate viacerých pozemkovoknižných vložiek, ak nadobúdateľ (držiteľ) nevedel, že v dôsledku takéhoto „roztrúseného zápisu“ v skutočnosti nadobúda len spoluvlastnícky podiel. Dovolatelia v súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom nesprávneho právneho posúdenia veci namietali aj to, že rozhodovacia prax odvolacieho súdu sa nevenuje otázke aplikácie vyvrátenej domnienky oprávnenosti držby pri chýbajúcom účinnom popretí skutkových tvrdení, ktorý sa tvrdí a opisuje dobromyseľnosť držiteľa z hľadiska znášania bremena tvrdenia a dôkazného bremena stranami sporu.

3.3. Napokon, rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo aj od vyriešenia právnej otázky dobromyseľnosti držby, ktorá je v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu rozhodovaná rozdielne. Odvolací súd vec nesprávne právne posúdil, keď dospel k záveru, že v zmysle § 130 ods. 1 OZ v znení účinnom od 1. januára 1992 súčasťou všetkých okolností, na ktoré je pri dobromyseľnosti potrebné brať zreteľ sú aj kultúrne známe (ako všeobecného rozhladu) právne podmienky prechodu alebo prevodu nehnuteľností, vrátane ťažiskových právnych foriem, ktorých nedodržanie bez ďalšieho vylučuje dobromyseľnosť aj keby inak spôsob nadobudnutia držanej veci bol v súlade s dobrými mravmi. Žalobcovia uviedli, že takéto nesprávne právne posúdenie vychádza z nesprávneho riešenia takejto právnej otázky ponúkaného novšou rozhodovacou praxou odvolacieho súdu, ktorá sa objavila až od okolo roku 2010 a je vyjadrená napríklad v uznesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. októbra 2010 sp. zn. 4Cdo/283/2009 (R73/2015), v zmysle ktorého oprávneným držiteľom nehnuteľnosti, ktorý je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný o tom, že je jej vlastníkom, nemôže byť ten, kto do jej držby vstúpil za účinnosti OZ v znení do 31. decembra 1991 na základe zmluvy o prevode nehnuteľnosti, ktorá nebola registrovaná štátnym notárstvom v zmysle zákona č. 95/1963 Zb. o štátnom notárstve a o konaní pred štátnym notárstvom (notársky poriadok), a tiež aj v ďalších rozhodnutiach Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, napr. v uznesení z 27. januára 2015 sp. zn. 4Cdo/361/2012 (R74/2015), v uznesení z 29. marca 2011 sp. zn.: 5Cdo/49/2010, v uznesení z 30. marca 2011 sp. zn.: 3Cdo/97/2009, v uznesení z 31. októbra 2011 sp. zn.: 3MCdo/7/2010 či uznesení z 20. apríla 2011 sp. zn.: 6MCdo/5/2010. Správne by pritom podľa žalobcov mala byť táto právna otázka riešená tak, že v zmysle § 130 ods. 1 OZ v znení účinnom od 01. januára 1992 súčasťou všetkých okolností, na ktoré je pri dobromyseľnosti potrebné brať zreteľ nemusia byť nevyhnutne za každých okolností aj kultúrne známe (ako všeobecného rozhladu) právne podmienky prechodu alebo prevodu nehnuteľností, vrátane ťažiskových právnych foriem, a ich nedodržanie bez ďalšieho nevylučuje dobromyseľnosť toho, kto inak ako držiteľ mohol byť objektívne presvedčený o tom, že držanú vec poctivým spôsobom nadobudol, teda, že ju nadobudol v súlade s dobrými mravmi. Pri výklade dobromyseľnosti držby teda treba skúmať, či držiteľ mohol byť objektívne presvedčený o tom, že držanú vec poctivým spôsobom nadobudol. Nemôže byť rozhodujúce, že pritom nesplnil zákonné podmienky. Uvedené vyplýva z riešenia takejto právnej otázky

ponúkaného najmä staršou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu spred roka 2010, napríklad z rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. februára 1995 sp. zn.: 3Cdo/117/1994 (R44/1996).

4. Žalovaný sa k dovolaniu žalobcov písomne nevyjadril.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v neprospech ktorej bolo rozhodnuté, zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, skúmal prípustnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie je prípustné a vzhľadom na uplatnený dovolací dôvod [§ 421 ods. 1 CSP] zároveň aj dôvodné.

6. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Z hľadiska ústavného aspektu treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť vecí v konaní o dovolaní a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd.

8. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

9. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými a jasne čitateľnými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať bezbreho; namieste je skôr zdržanlivý (uvážený) prístup.

10. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Na týchto záveroch zotrváva aj súčasná rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

11. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, avšak len za predpokladu, že sú splnené procesné podmienky súdneho konania (viď napr. rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 80/09, II. ÚS 79/08, IV. ÚS 476/2012). Dovolací súd preto pristupuje k podanému dovolaniu tak, že najskôr skúma, či je procesne prípustné; k posúdeniu opodstatnenosti dovolania (t. j. posúdeniu, či je v ňom opodstatnene uplatnený dovolací dôvod) sa dovolací súd dostáva len v prípade prijatia záveru, že dovolanie je prípustné. Dovolanie je prípustné, ak jeho prípustnosť vyplýva z ustanovenia § 420 CSP alebo § 421 CSP. Dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania treba dôsledne odlišovať od dôvodov, ktoré zakladajú opodstatnenosť dovolania. Opodstatnené (dôvodné) je také prípustné dovolanie, v ktorom je oprávnene uplatnený dovolací dôvod. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). V prípade dovolania prípustného podľa § 420 CSP je dovolacím dôvodom procesná vada zmätočnosti uvedená v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP), v prípade dovolania, ktoré je prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP, je dovolacím dôvodom nesprávne právne posúdenie veci (§ 432 ods. 1 CSP).

12. Dovolací súd považuje za prospešné opakovane pripomínať, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu vecí. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie, nie je súdom skutkovým.

13. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), avšak len pri dovolacom dôvode (vade zmätočnosti) v zmysle § 420 písm. f) CSP, nie pri dovolacom dôvode v zmysle § 421 ods. 1 CSP.

14. Žalobcovia prípustnosť podaného dovolania vyvodzovali z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

15. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

16. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

17. Dovolatelia namietali, že k porušeniu práva na spravodlivý proces došlo tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu nie je dostatočne odôvodnené, vychádza z nových skutkových zistení a je prekvapivé.

18. V prvom rade treba uviesť, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo. Dovolací súd cez prizmu v dovolaní uplatnených dovolacích námietok skúmal, či došlo k namietaným procesným vadám; tieto v procesnom postupe odvolacieho súdu nezistil. K tomu uvádza nasledovné.

19. Jedným z aspektov práva na spravodlivý proces je právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Účelom odôvodnenia rozhodnutia je vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia.

20. Dovolací súd v súvislosti s námietkou nepreskúmateľnosti napadnutého rozsudku je si vedomý, že

podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

21. Podľa dovolacieho súdu odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu nedáva podklad pre tvrdenie dovolateľov, že nespĺňa požiadavku riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Napadnuté rozhodnutie obsahuje dostatočne primerané vysvetlenie dôvodov, na ktorých odvolací súd založil svoje rozhodnutie, pričom treba mať na pamäti, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca späťnosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu.

22. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku odvolacieho súdu je dostatočne zrejmé, z ktorých skutočností vychádzal, akými úvahami sa riadil a aké závery zaujal k jeho právnomu posúdeniu. Dovolatelia nedôvodne namietajú, že súdy nižších inštancií nedostatočne odôvodnili svoj záver o nedostatku nadobúdacieho titulu poručiteľa ako i jeho právnych predchodcov. Už súd prvej inštancie sa podrobne a zrozumiteľne zaoberal otázkou, či a na základe akej skutočnosti mal poručiteľ nadobudnúť vlastnícke právo k spornej parcele, pričom dal žalobcom dostatočne jasnú odpoveď, prečo nemohol na skutkové tvrdenia žalobcov prihlíadať ako na nesporné, ako aj prečo nemal preukázané, že by právni predchodcovi poručiteľa, Y. J. a Y., rod. R., boli vlastníckymi celými PKN parcely č. XXXX, z ktorej vznikla sporná parcela CKN parc. č. XXX/X. Súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozhodnutia vysvetlil, že žalobcovia v konaní nepreukázali, že E. S., od ktorej mal poručiteľ sporné pozemky zdediť, bola ich výlučnou vlastníčkou. Z listinných dôkazov predložených žalobcami mal za preukázané len to, že určitý spoluvlastnícky podiel nadobudli Y. a Y. J. a po nich nadobudla určitý podiel E. S., rod. J.. Pokiaľ ide o tvrdenie, že parcela CKN č. XXX/X leží v celosti v priestore pôvodnej parcely PKN č. XXXX, a to iba v tej jej časti, ktorá je zapísaná v majetkovej podstate na pozemno-knižnej vložke č. 1364, dovolací súd upriamuje pozornosť dovolateľov predovšetkým na bod 38. odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie, v ktorom bolo zrozumiteľne vysvetlené, že súd toto tvrdenie nemal za preukázané; uviedol, že parcela CKN č. XXX/X je síce súčasťou pôvodnej parcely PKN XXXX, no táto bola okrem pkn. vložky č. 1364 zapísaná vo viacerých pkn. vložkách, kde podľa všetkého boli ako spoluvlastníci zapísané aj iné osoby.

23. V reakcii na dovolací argument žalobcov o nedostatočnom odôvodnení napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu dovolací súd pripomína, že za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil podľa predstáv dovolateľa, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, čo nie je tento prípad. Žalobcovia preto neopodstatnene namietajú, že im odvolací súd nedostatočným a nepresvedčivým odôvodnením rozhodnutia znemožnil, aby uskutočňovali im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. V tejto súvislosti dovolací súd poznamenáva, že odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nemusí dať odpoveď na všetky odvolacie námietky uvedené v odvolaní, ale len na tie, ktoré majú pre rozhodnutie o odvolaní podstatný význam, ktoré zostali sporné alebo na ktoré považuje odvolací súd za nevyhnutné dať odpoveď z hľadiska doplnenia dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie (II. ÚS 78/05).

24. Okrem toho je potrebné dodať aj to, že z hľadiska posudzovania požiadaviek na kvalitu súdneho rozhodnutia správnosť právnych záverov, ku ktorým odvolací súd dospel, nie je právne relevantná. Je tomu tak preto, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nezakladá (napr. R 24/2017).

25. Žalobcovia v dovolaní namietali aj to, že im odvolací súd nedal špecifickú odpoveď na ich odvolaciu argumentáciu o nesprávne zistenom skutkovom stave. V tejto súvislosti je potrebné upriamiť pozornosť dovolateľov na bod 5. odôvodnenia napadnutého rozhodnutia, v ktorom odvolací súd skonštatoval, že pokiaľ išlo o skutkové zistenia, vyhodnotenie rozhodujúcich skutočností a právne posúdenie veci, v tomto smere sa odvolací súd v celom rozsahu stotožnil s dôvodmi napadnutého rozhodnutia, ktoré v takomto prípade nie je potrebné opakovať (§ 387 ods. 2 CSP). Z uvedeného vyplýva, že odvolací súd nevzhliadol dôvod na prehodnocovanie skutkových zistení súdu prvej inštancie a z toho dôvodu nebolo potrebné podrobne odpovedať na každú takúto námietku zvlášť.

25.1. Osobitne považuje dovolací súd za potrebné poukázať, že ak žalobcovia už v dovolaní poukazovali na vyvrátenú domnienku dobromyseľnosti držby (§ 130 ods. 1 druhá veta OZ), táto má svoj význam predovšetkým v rámci dokazovania, a to v tom zmysle, že v prípade pochybností je vhodnejšie vychádzať z dobromyseľnosti držiteľa a dôkazné bremeno preniesť na toho, kto namieta voči oprávnenosti držby. Najvyšší súd v rozsudku z 25. mája 2023 sp. zn. 7Cdo/302/2021 (ZSP 48/2023) vyslovil, že: „toho, kto tvrdí, že vlastníctvo veci nadobudol vydržaním, zaťažuje - bez ohľadu na § 130 ods. 1 druhá veta OZ - procesná povinnosť tvrdiť a preukázať skutočnosť, z ktorých vyvodzuje dobromyseľnosť svojej držby. Vyvrátená domnienka uvedená v tomto ustanovení sa uplatní (až) vtedy, keď aj po vykonanom dokazovaní pretrváva stav neistoty o dôvodnosti presvedčenia držiteľa, že mu vec patrí, a je preto vhodnejšie vychádzať z dobromyseľnosti jeho držby a dôkazné bremeno preniesť na toho, kto dobromyseľnosť držby spochybňuje“. Z dovolaním napadnutého rozsudku ale zreteľne vyplýva, že odvolací súd nemal v danom prípade žiadne pochybnosti o tom, že držba poručiťľa po stanovenú dobu nebola dobromyseľná.

26. Žiada sa dodať, že na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorého prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porovnaj I. ÚS 6/2018).

27. V tejto súvislosti je súdna prax najvyššieho súdu jednotná v názore, podľa ktorého nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nie je vadou konania v zmysle § 420 písm. f) CSP (porovnaj sp. zn. 1Cdo/41/2017, 2Cdo/232/2017, 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 7Cdo/11/2017, 8Cdo/187/2017, 9CdoPr/8/2023). Súlad tohto právneho názoru s ústavou posudzoval Ústavný súd SR, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti (II. ÚS 465/2017, III. ÚS 40/2020).

28. Dovolatelia ďalej tvrdili, že k porušeniu práva na spravodlivý proces došlo aj tým, že odvolací súd bez zopakovania resp. doplnenia dokazovania dospel k iným skutkovým zisteniam než súd prvej inštancie.

29. K tomu dovolací súd v prvom rade vo všeobecnosti uvádza, že odvolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie okrem prípadov, ak dokazovanie zopakuje alebo doplní (§ 383 CSP). Ak odvolací súd v rámci preskúmania rozhodnutia súdu prvej inštancie dôjde k záveru, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie vykonané súdom prvej inštancie zopakuje (§ 384 CSP).

29.1. Dovolací súd v podobných súvislostiach stabilne zastáva názor, že je neprípustné a v rozpore so zásadou priamosti, aby odvolací súd k svojim odlišným skutkovým zisteniam dospel len na základe prehodnotenia dôkazov vykonaných súdom prvej inštancie. Na to aby ich mohol inak zhodnotiť, ich musí v odvolacom konaní opäť vykonať (porov. napr. 7Cdo/83/2018, 2Cdo/298/2020, 2Cdo/121/2022, 9Cdo/217/2022).

30. Žalobcovia v dovolaní namietali, že dovolací súd bez zopakovania resp. doplnenia dokazovania dospel k novým (nesprávnym) skutkovým zisteniam ohľadom okolností vstupu do držby sporného pozemku zo strany poručiteľa, hoci súd prvej inštancie sa touto otázkou nezaoberal. Odvolací súd tak podľa dovolateľov porušil zásadu priamosti a bezprostrednosti. Obsah spisu tejto dovolacej námietke žalobcov nesvedčí. Z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie bez akýchkoľvek pochybností vyplýva, že sa súd prvej inštancie zaoberal otázkou, či a na základe akej právnej skutočnosti poručiteľ mal nadobudnúť vlastnícke právo k spornej parcele. Za týmto účelom primárne skúmal, či jeho predchodcovia Y. a Y. J. a po nich E. S. nadobudli vlastnícke právo v celosti k pozemku č. PKN XXXX., ktorého súčasťou je aj dnešná parcela CKN parc. č. XXX/X. Pretože zo žiadneho vykonaného dôkazu nemal túto skutočnosť preukázanú, zaoberal sa následne otázkou nadobudnutia spornej parcely vydržaním. Vychádzajúc zo záveru, že právni predchodcovia poručiteľa nemohli v celosti vydržať spornú parcelu PKN XXXX, ktorej súčasťou je aj parcela CKN XXX/X, súd prvej inštancie konštatoval, že túto parcelu nemohol vydržať ani poručiteľ Š. S., do dedičstva po ktorom má podľa žalobcov táto patriť. Už súd prvej inštancie teda celkom zjavne posudzoval, na základe akého titulu mal poručiteľ vstúpiť do držby spornej parcely, keď uviedol, že právni predchodcovia poručiteľa na základe žalobcami tvrdených nadobúdacích titulov nemohli vstúpiť do oprávnenej držby spornej parcely vedúcej k nadobudnutiu vlastníckeho práva. K tomu odvolací súd na zdôraznenie správnosti záverov súdu prvej inštancie (§ 387 ods. 1, 2 CSP) len doplnil, že poručiteľ žalobcov nemohol dedením nadobudnúť vlastnícke právo v spornej parcele PKN č. XXXX v celosti, lebo túto v celosti nevlastnila ani jeho matka. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil so záverom, že žalobcovia nepreukázali existenciu dôvodov, pri ktorých by mohol byť vyslovený záver, že v čase svojej smrti bol ich právny predchodca Š. S. výlučným vlastníkom označenej parcely. Závery odvolacieho súdu preto nespočívajú v prehodení skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie, tak ako sa nesprávne domnievajú žalobcovia.

31. K námietke dovolateľov o prekvapivosti napadnutého rozhodnutia dovolací súd uvádza, že prekvapivým sa v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu má na mysli rozhodnutie odvolacieho súdu „nečakane“ založené na iných právnych záveroch než rozhodnutie súdu prvej inštancie, resp. rozhodnutie z pohľadu výsledkov konania na súde prvej inštancie „nečakane“ založené nepredvídateľne na iných „nových“ dôvodoch, než na ktorých založil svoje rozhodnutie súd prvej inštancie, pričom strana sporu v danej procesnej situácii nemala možnosť namietat ne/správnosť „nového“ právneho názoru zaujatého až v odvolacom konaní.

31.1. Pod „prekvapivým rozhodnutím“ sa v rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu rozumie tiež rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorý pri svojom rozhodnutí aplikuje ustanovenia právneho predpisu doposiaľ nepoužitého, bez splnenia podmienky výzvy podľa § 382 CSP (predtým § 213 ods. 1 OSP). Výzva odvolacieho súdu podľa § 382 CSP je potrebná vždy, keď odvolací súd dospeje k záveru, že nárok treba posúdiť podľa celkom iného právneho predpisu, ako ho posúdil súd prvej inštancie, alebo síce podľa toho istého právneho predpisu, ako ho posúdil súd prvej inštancie, ale podľa iného ustanovenia za súčasného splnenia podmienky, že toto iné zákonné ustanovenie je pre rozhodnutie veci rozhodujúce. V danej veci však o takýto prípad nejde.

32. Najvyšší súd už v rozhodnutí publikovanom v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 33/2011 konštatoval, že pokiaľ odvolací súd nevyzval účastníkov konania v zmysle § 213 ods. 2 OSP (odo dňa účinnosti CSP § 382 CSP), aby sa vyjadrili k možnému použitiu toho ustanovenia právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní nebolo použité a je podľa názoru odvolacieho súdu pre rozhodnutie veci rozhodujúce, odňal účastníkovi konania možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f) OSP (odo dňa účinnosti CSP vada konania v zmysle § 420 písm. f) CSP).

33. Keďže odvolací súd založil svoje rozhodnutie vo veci na aplikovaní rovnakých zákonných ustanovení ako súd prvej inštancie, vychádzajúc zo skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie, rozhodnutie odvolacieho súdu nemohlo byť pre dovolateľov z tohto hľadiska prekvapivé.

34. Na základe uvedeného dovolací súd uzatvára, že postupom odvolacieho súdu, ktorý sa nepriečil zákonu, nemohlo dôjsť k porušeniu práva dovolateľov na spravodlivý súdny proces. Vzhľadom na uvedené dovolací súd vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP nezistil, preto je dovolanie žalobcov v tejto časti procesne neprípustné, čo je dôvod na jeho odmietnutie podľa § 447 písm. c) CSP.

35. Dovolatelia v dovolaní namietali aj nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom v zmysle § 421 ods. 1 CSP.

36. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

37. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

38. Dovolatelia v posudzovanom prípade k dôvodnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. c) CSP namietali, že rozhodnutie odvolacieho súdu v danom spore záviselo od vyriešenia právnej otázky splnenia zákonom stanovených podmienok nadobudnutia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam vydržaním - posudzovania dobromyseľnosti držby z hľadiska (ne)existencie právneho titulu, ktorá je v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu rozhodovaná rozdielne (porov. bod 3.2 tohto uznesenia). Poukázali na viaceré rozhodnutia dovolacieho súdu [3Cdo/117/1994 (R 44/96), 4Cdo/283/2009 (R 73/2015), 4Cdo/361/2012 (R 74/2015), 5Cdo/49/2010, 3Cdo/97/2009, 3MCdo/7/2010, 6MCdo/5/2010] a na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 484/2015 publikovaný v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 48/2018.

39. Vychádzajúc z takto dovolateľmi formulovanej právnej otázky dospel dovolací súd k záveru, že ide o právnu otázku, ktorá bola rozhodujúca pre právne posúdenie sporu odvolacím súdom a ktorá zároveň v čase podania dovolania (23. januára 2023) bola dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Posudzujúc právne účinky dovolania podľa stavu v čase jeho podania dovolací súd konštatuje, že veľký senát najvyššieho súdu v medzičasom (13. mája 2024) prijatom rozhodnutí sp. zn. 1VCdo/1/2024 publikovanom v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako R 15/2024 pri interpretácii ustanovení § 129 ods. 1, § 130 ods. 1 a § 134 ods. 1 OZ dospel k záveru, že: „právny titul je len jedným z dôkazov preukazujúcich dobromyseľnosť držiteľa a oprávnenosť držby, preto jeho nedostatok pre účely vydržania sám o sebe nemôže zapríčiniť neoprávnenosť držby. Rozhodujúcim vždy bude, či držiteľ konal poctivo, teda napr. či za držanú vec zaplatil dohodnutú sumu, prípadne poskytol iné dohodnuté plnenie alebo preukázateľne išlo o dar ako bezodplatné plnenie.“

40. Veľký senát najvyššieho súdu vychádzal z toho, že držba je historicky chápaná ako faktický stav, ktorý spočíva vo vykonávaní faktickej reálnej moci nad vecou s úmyslom mať vec pre seba. Držba preto predpokladá existenciu dvoch zložiek. Prvou je corpus possessionis, ako faktická moc nad vecou, ku ktorej musí pristúpiť animus possidendi, ktorý vyjadruje vôľu držiteľa mať vec (právo) pre seba a nakladať s ňou ako s vlastnou. Vznik držby sa však na rozdiel od vzniku vlastníctva nemusí de lege lata nutne opierať o existujúci právny dôvod. Inak povedané na vznik oprávnenej držby postačí naplnenie zákonných predpokladov držby, medzi ktorými sa existencia právneho dôvodu nenachádza. V súčasnom Občianskom zákonníku rozlišujeme len medzi oprávnenou držbou a neoprávnenou držbou. Náš právny poriadok z tohto pohľadu nerozlišuje medzi držbou titulárnou a držbou vzniknutou na základe tzv. domnelého titulu. Pri vydržaní nejde o to, či je držiteľ dobromyseľný s ohľadom na právny poriadok ako taký, ale či ho môžeme považovať za nedobromyseľného vo vzťahu k vlastníkovi, ktorý má stratiť svoje vlastníctvo, teda či na jeho správaní k vlastníkovi je niečo odsúdeniahodného, čo spôsobuje, že spoločnosť nechce poskytnúť ochranu jeho dlhodobej a vlastníkom nerušenej držby. Súd sa v rámci

skúmania otázky dobromyseľnosti zameriava na skúmanie poctivosti konania držiteľa z objektívneho hľadiska a nie na skúmanie (ne)existencie právneho titulu. Ako je už uvedené vyššie, je to dané tým, že na vznik držby nie je nevyhnutná existencia právneho dôvodu jej uchopenia a právny dôvod jej uchopenia je/môže byť len jedným z dôkazných prostriedkov, osvedčujúcich oprávnenosť držby. Pokiaľ platnosť právneho dôvodu uchopenia držby nie je rozhodujúcim kritériom pre skúmanie dobromyseľnosti držiteľa o oprávnenosti jeho držby potom ani právny omyl nie je - z hľadiska platnosti a existencie právneho dôvodu uchopenia držby - rozhodujúci bez ohľadu na to, či je ospravedlniteľný alebo neospravedlniteľný. Neexistencia alebo neplatnosť právneho titulu teda sama o sebe nevyklučuje poctivosť konania konajúceho a jeho dobromyseľnosť v tom, že mu vec alebo právo patrí, a teda že vzhľadom na jeho presvedčenie objektívne vzaté koná v dobrej viere t.j. v ospravedlniteľnom omyle o poctivosti nadobudnutia držby.

41. Na základe uvedeného je preto aj naďalej možné zotrvávať na názore, že na rozdiel od preukazovania vlastníctva nebude treba, aby nadobúdateľ preukazoval platný právny dôvod nadobudnutia - riadny prechod vlastníctva, ale len okolnosti svedčiace o poctivosti nadobudnutia; v tom je základný rozdiel medzi ochranou vlastníctva a ochranou držby (R 45/1986). Poctivosť konajúceho účastníka občianskoprávneho vzťahu má pri skúmaní dobromyseľnosti držiteľa nepochybne zásadnejší význam, ako (ne)existencia právneho titulu, ktorý právny predpoklad vydržania zákon de lege lata nestanovuje.

42. V okolnostiach posudzovanej veci súdy nižších inšancií skutkovo ustálili, že právni predchodcovia poručiťľa nemohli pre absenciu nadobúdacieho titulu v celosti vydržať spornú parcelu PKN č. XXXX, ktorej súčasťou je aj parcela CKN XXX/X, a preto ju nemohol vydržať ani poručiťľ Š. S., do dedičstva po ktorom má táto parcela podľa žalobcov patriť. Opierajúc svoje závery o judikáty R 73/2015 a R 74/2015 oba súdy nižšej inštancie dospeli k záveru, že dobromyseľnú držbu nemohla založiť ani dohoda, na základe ktorej mala matka poručiťľa vstúpiť do užívania celej parcely PKN č. XXXX., pretože táto podliehala registrácii štátnym notárstvom.

43. Z rozhodnutia R 15/2024 vyplýva, že judikatórna línia reprezentovaná rozhodnutiami R 73/2015 a R 74/2015 je nielen explicitne zákonom de lege lata nepotvrďujúca, ale je tiež v rozpore so zámerom, ktorý mal zákonodarcu pri reforme právnej úpravy vydržania v roku 1950 (spružniť a uľahčiť vydržanie) a pri znovuzavedení inštitútu vydržania v roku 1982 (ochrániť tzv. nedoložené právne vzťahy k nehnuteľnostiam), rovnako tak značne obmedzuje dosah vydržania a je neprimerane rigidná.

44. Berúc do úvahy vyššie uvedené, vychádzajúc z interpretácie ustanovenia § 134 ods. 1 v spojení s § 130 ods. 1 OZ, z ktorých platný právny titul ako predpoklad pre dobromyseľnosť držiteľa, resp. oprávnenosť držby nevyplýva, dovolací súd konštatuje, že pri riešení dovolateľmi nastolenej právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, došlo k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci. V ďalšom konaní bude povinnosťou odvolacieho súdu opätovne posúdiť právnú otázku dobromyseľnosti držby v súlade s citovanými závermi ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu vyjadrenej v judikáte R 15/2024.

45. Dovolatelia opodstatnene namietali, že rozhodnutie odvolacieho súdu vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci, preto dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu spolu so závislým výrokom o náhrade trov konania zrušil [§ 449 ods. 1 CSP, § 439 písm. a) CSP] s tým, že zrušenie rozhodnutia odvolacieho súdu je v okolnostiach posudzovanej veci možné a postačujúce (§ 449 ods. 2 CSP a contrario).

46. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a dovolací súd sú viazané právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

47. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.